

Verslag

VERSLAG COMMISSIE WATERSYSTEMEN 22 NOVEMBER 2024**Aanwezig.**

Bea de Buissonjé (Waterschap Amstel Gooi en Vecht), Cees Pieter van Burgsteden (Wetterskip Fryslân), Josien van Cappelle (Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard), Carlo van Dijk (Waterschap Vallei en Veluwe), Piet van der Eijk (Waterschap Hollandse Delta), Wim van Gorsel (Waterschap Scheldestromen), Rian Govers (Waterschap Brabantse Delta), Bert de Groot (Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden), Klazien Hartog (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier), Erik den Hertog (voorzitter CWS), Nicole Koks (Waterschap Drents Overijsselse Delta), Manita Koop (Hoogheemraadschap van Delfland), Mark van Kruining (secretaris CWS), Jaap Lodders (Waterschap Zuiderzeeland), Mariël Middendorp (voorzitter WWS), Elze Reitsema (Waterschap Noorderzijlvest), Kees Romijn (Waterschap Rivierenland), Mado Ruijs (Waterschap de Dommel), Rogier van der Sande (voorzitter Uniebestuur), Adriënne van der Sar (MT-lid Uniebureau), Joël Scherrenberg (Waterschap Aa en Maas), Peter Schrijver (Waterschap Rijn en IJssel), Wilbert Siebring (Waterschap Vechtstromen), Meindert Smallenbroek (directeur Unie van Waterschappen), Aad Straathof (Hoogheemraadschap van Rijnland), Mark van der Werf (Stowa), Anja Woortman (Waterschap Hunze en Aa's).

Berichten van verhindering.

Josette van Wersch (Waterschap Limburg, Ernest de Groot (Aa en Maas).

1. Opening en actualiteiten.

- Op 6 november vond een bestuurlijke bijeenkomst plaats in Amersfoort, over 'water en bodem sturend' met leden van de CWS, CWK, CWE en CBCF. De Unie zal een voorstel agenderen voor een vervolg op de bijeenkomst.
- Op 6 en 7 maart 2025 vindt de CWS-2 daagse plaats, op uitnodiging van Waterschap Hunze en Aa's en Waterschap Noorderzijlvest. CWS leden worden gevraagd zelf een kamer te reserveren in het hotel (zie mail van 21 november, verstuurd vanuit 'secretariaat uvw').
- De mededeling 10.2 is per abuis bij de mededelingen beland. Hier staat een gevraagd besluit in en had bij de hamerstukken moeten staan.
- Rogier van der Sande geeft een toelichting over de Woontop. In het regeerakkoord staat dat er een Woontop georganiseerd wordt, met als doel afspraken te maken om zo snel mogelijk tot 100.000 woningen per jaar te kunnen bouwen. Veel afspraken gaan over het verminderen van regels en het verkorten van procedures. Er is ook een conceptafspraken (4.2) om 'rekening te houden met water en bodem'. Deze wordt in de aanloop naar de top uitgewerkt met de mede-overheden en de ministeries van VRO en I&W. De afspraak valt - zoals tot nu toe geformuleerd - binnen de vigerende positionering van de waterschappen op Water en bodem sturend. De jongste versie van het concept luidt als volgt:
 - *We gaan snel aan de slag met woningbouwlocaties die een opgave hebben op het vlak van water en bodem (de 'oranje' locaties), via een concreet en toepasbaar handelingsperspectief om daar woningen te kunnen bouwen. Op korte termijn starten we op locaties A, B en C.*
 - *Provincies, gemeenten en waterschappen zetten zich in om de woningbouw in oranje gebieden te versnellen. Daarvoor:*
 - *Werkt het Rijk i.s.m. de waterschappen binnen een half jaar kaders uit voor verschillende water- en bodemsystemen die zoveel mogelijk gestandaardiseerd kunnen worden toegepast in vergelijkbare gebieden.*

- *Brengen waterschappen samen met gemeenten aan het begin van de planvorming in kaart wat nodig is om op de betreffende locatie toekomstbestendig te kunnen bouwen, om vertraging later in het proces te voorkomen.*
 - *Helpt het Rijk om te versnellen door bestuurlijke inspanning op locaties die dreigen vast te lopen, en ondersteuning van pilots die kunnen bijdragen aan innovatieve concepten.*
- o Door deze afspraken worden water en bodem aan de voorkant kaderstellend, wat al heel lang de wens van de waterschappen is. In dat geval moeten er wel keuzes gemaakt worden, bijvoorbeeld over hoe hoog we als waterschappen de lat willen leggen. Bij een te lage lat sturen water en bodem niet. Als het tot afspraken komt op 11 december zal er in een half jaar tijd hard gewerkt zal moeten worden om een gezamenlijke tekst op te stellen. Boodschap daarvan zal zijn dat het van belang is om verstandig te bouwen, zodat er woningbouw gerealiseerd wordt die toekomstbestendig is, zonder dat gebreken ontstaan in de (nabije) toekomst.
 - o Een aantal zaken zal dan gezamenlijk opgesteld moeten worden. Bijvoorbeeld een afspraak dat in een woonwijk geen problemen ontstaan bij een bui van 90 mm/uur. Een dergelijke 'norm' zou dan overal gehanteerd moeten worden, waarbij op 'lastige locaties' meer zal moeten worden gedaan dan in een 'makkelijk' gebied om aan de norm te voldoen. Hierbij gelden er in vergelijkbare gebieden dan dezelfde kaders, inclusief een hardheidsclausule om beargumenteerd te kunnen afwijken.
 - o Aan dergelijke 'normen' en 'kaders' zullen we als waterschappen moeten gaan werken, voortbouwend op de bouwstenennotitie die deze herfst is opgeleverd (CWS 24-26b). Daarbij blijft het van belang bij grote ontwikkelingen aan de voorkant betrokken te zijn als waterschappen.
 - o Naast dit traject (dat met name via het ministerie van VRO loopt), loopt er parallel nog het proces rond de watertoets (via het ministerie van I&W). Vooralsnog zijn het 2 afzonderlijke processen.
 - o Aangegeven wordt dat een aantal zaken op nationaal niveau uitgewerkt moet worden en een aantal op regionaal niveau. Fijn als de Unie een soort nationale basis zou kunnen uitwerken.
 - o Rogier van der Sande geeft aan dat het kabinet regionale 'op-toppingen' niet wenselijk vindt en daarom graag zou zien dat waterschappen met dezelfde minimumvereisten zouden komen, waarbij altijd een hardheidsclausule nodig zal zijn, om beargumenteerd te kunnen afwijken.
 - o Opgemerkt wordt dat het gerechtshof een interessante uitspraak heeft gedaan op 28 oktober, over aansprakelijkheid in geval van water- en funderingsschade door nieuwbouw. Op verzoek van de CWS is als bijlage (CWS 25-01b) bij dit verslag hierover meer informatie te vinden.

2. Inventarisatie rondvraag.

Zie agendapunt 11.

3. Verslag vergadering Commissie Watersystemen gehouden op 4 oktober 2024.

(bijlage CWS 24-30a en 30b. Ter vaststelling).

- De CWS stelt het verslag van de vergadering van 4 oktober vast.
- Naar aanleiding van punt 4 van het verslag (over de propositie van de Unie over het landelijk gebied) wordt gevraagd wat de stand van zaken is van het vervolg op het NPLG. Informatie over samenwerking met het IPO wordt gemist. Aangegeven wordt dat de propositie van de Unie later tot stand is gekomen dan die van het IPO. Bij dit verslag zijn 3 bijlagen gevoegd die de stand van zaken en ontwikkelingen rond het landelijk gebied weergeven (CWS 25-01 c t/m e).
- Voor wat betreft de actiepunten: Actie 1 is gebeurd, actie 2 komt terug bij agendapunt 6 en voor wat betreft actie 3; wie wil kan zijn of haar 06 nummer nog doorgeven aan de secretaris om op te nemen in de ledenlijst die elke vergadering als mededeling bij de stukken zit.

4. Actuele stand van zaken en ontwikkelingen Gedragscode Beheer & Onderhoud.

De CWS staat opnieuw uitgebreid stil bij ontwikkelingen en dilemma's rond het wel of niet indienen van een gedragscode voor beheer en onderhoud. Op 8 november was de CWS in Zeist bijeen. Daar is een uitgebreid gesprek gevoerd en is besloten toen geen besluit te nemen en met het onderwerp terug te gaan naar het Uniebestuur.

Rogier van der Sande geeft vervolgens aan hoe de problematiek in het Uniebestuur besproken is. Recent, op 21 november, heeft de Unie met een brede delegatie gesproken met de Staatssecretaris van LNV. Het was een goed gesprek, de emotie en onbegrip zijn nadrukkelijk overgebracht op de Staatssecretaris. Problemen die zich voordoen vanwege het niet kunnen doen van werkzaamheden in de nabijheid van bevers lijken te kunnen worden opgelost. Voor wat betreft uitzonderingsbepalingen 5 en 6 op het klepelverbod kon de Staatssecretaris nu geen toezeggingen doen, maar heeft wel toegezegd de problematiek ambtelijk binnen LNV opnieuw te willen bespreken. Daarnaast blijven gesprekken op hoog niveau doorgaan, in de wetenschap dat dat geen garantie is op succes. Het Uniebestuur realiseert zich ook dat er nu een gedragscode zal moeten worden ingediend om op 1 april onderhoud te kunnen uitvoeren in gebieden met beschermde soorten. Er is inmiddels wel overeenstemming met RVO / LNV dat droge, schuine taluds vanwege veiligheidsredenen geklepeld mogen worden (uitzondering 3 onderhoudspad inclusief droog talud).

In de CWS wordt tijdens de vergadering gemeld dat de Directeur Natuur van LNV vandaag, namens de Staatssecretaris heeft laten weten dat LNV een ultieme poging wil doen om op de korte termijn tot een voor de partners gedragen oplossing voor ecologisch kliepelen te komen. Het is de bedoeling om ambtenaren van LNV met mandaat, waterschappen, soortenbeschermingsorganisaties en mogelijk het IPO bijeen te brengen (enkele hogedrukpan-sessies) om te onderzoeken of er binnen de bestaande wetgeving niet toch nog iets mogelijk is om kliepelen 2.0 toe te kunnen passen.

Vanuit de CWS worden onder andere de volgende opmerkingen gemaakt:

- Er zijn eigenlijk nog teveel open eindjes en onduidelijkheden om de gedragscode nu in te kunnen dienen; 'als ik het niet meer snap druk ik op de pauzeknop'.
- Is de druk bij de Staatssecretaris niet weg om alsnog kliepelen mogelijk te maken als nu wordt ingediend? Aangegeven wordt dat door in te dienen juist een situatie ontstaat van gezamenlijke verantwoordelijkheid en hierdoor duidelijk wordt hoe belangrijk waterschappen de gedragscode vinden. Een begeleidende brief kan dan helpen om de resterende knelpunten te beschrijven.
- Ondanks de onduidelijkheid en het feit dat de waterschappen nog niet helemaal met de voorliggende gedragscode uit de voeten kunnen moeten we ook vertrouwen hebben in de kopgroep, dat dit nu het maximale resultaat is en over moeten gaan tot indienen. Gedurende het traject richting 1 april moeten we proberen nog zoveel mogelijk te repareren.
- Ondanks het diffuse traject doen we er goed aan hetgeen voorlag op 8 november in te dienen, om ook vanaf 1 januari gebruik te kunnen maken van een gedoogconstructie vanuit de provincie. Zonder zicht op legalisatie op 1 april kan de provincie in de periode daarvoor (zonder geldige gedragscode) niet gedogen.
- Gevraagd wordt op welke punten nu nog onderhandeld wordt. Aangegeven wordt dat de discussie nu gevoerd wordt over het kliepelen 2.0 (de uitzonderingen 5 en 6 van het klepelverbod) en over de problematiek rond de bevers (al lijkt dat laatste punt inmiddels geregeld te kunnen worden).
- Door nu in te dienen tonen we ons van onze goede kant. We nemen onze wettelijke taken serieus. Goed om een begeleidende brief op te stellen en daarbij vol in te blijven zetten op de openstaande punten. Hopelijk kan de Staatssecretaris over 2 of 3 weken al groen licht geven voor kliepelen 2.0 en kan een appendix worden ingediend.
- Gevraagd wordt waarom nu indienen echt nodig is, als wellicht op korte termijn duidelijkheid komt over de punten waarover nog gediscussieerd wordt. Aangegeven wordt dat de ervaringen uit het proces tot nu toe leren dat het soms lang kan duren voordat definitieve duidelijkheid gegeven wordt vanuit RVO / LNV. Nu niet indienen betekent geen gedragscode op 1 april 2025.

- Voor veel waterschappen is het kunnen toepassen van de klepelmaaier bij uitzondering 5 en 6 heel belangrijk, anders ontstaat een onwerkbare situatie. De keuze voor nu is om dan toch onder protest in te dienen, zodat er in ieder geval een slecht hanteerbare gedragscode is op 1 april, wat nog altijd beter is dan geen gedragscode.

Besluit

De CWS heeft in de vergadering van 25 juni aangegeven uiterlijk op 1 april 2025 een nieuwe gedragscode te willen. Om te voorkomen dat er een situatie ontstaat waarin er vanaf 1 april 2025 geen gedragscode geldt, besluit de CWS ondanks de bezwaren en onduidelijkheden die er nog zijn, om de gedragscode zoals die voorlag in de CWS van 8 november in te dienen. Dit is inclusief de uitzonderingssituaties voor veiligheid. De CWS accepteert dat uitzondering 5 en 6 van het klepelverbod geen onderdeel zullen uitmaken van de gedragscode. Daarnaast zal een begeleidende brief worden verstuurd waarin de punten die voor de waterschappen van groot belang zijn met nadruk worden benoemd. Punten die daarin terug komen zijn onder andere situaties ten aanzien van het sparen van vegetatie (% versus absolute cm) dat activiteiten ook voor 10:00 uur 's ochtends moeten kunnen plaatsvinden en het kunnen schonen van temperaturen boven de 20°C. Daarnaast loopt het proces om in de tussentijd verder te werken aan een werkbare gedragscode onverminderd door.

Waterschap Aa en Maas kan niet instemmen met het indienen van deze gedragscode vanwege de uitvoerbaarheid en omwille van de ecologie; die zou verslechteren door deze gedragscode toe te passen.

Afsluitend wordt nog aangegeven dat het erg behulpzaam zou zijn als er een infographic gemaakt wordt van het traject, ondersteunend aan het gesprek over de gedragscode in de algemene besturen. CWS leden benadrukken dat het ook van belang is dat waterschapsbestuurders nu hun gedeputeerden gaan benaderen om te spreken over de periode tot 1 april. Wederom spreken CWS leden hun waardering uit voor het harde werken van iedereen die zich heeft ingezet en zich blijft inzetten om te komen tot een werkbare gedragscode.

5. Terugkoppeling ontwikkelingen landelijk gebied door de kopgroep landelijk gebied.

(mondeling. [Ter informatie](#)).

Nicole Koks geeft een terugkoppeling over ontwikkelingen in het landelijk gebied. Vanuit de Unie is 'water en bodem sturend' nog steeds het uitgangspunt. Het behalen van de KRW doelstellingen blijft belangrijk. Gebiedsgerichte en bedrijfsspecifieke maatregelen moeten bij elkaar komen, toekomstbestendig waterbeheer vraagt om extra ruimte.

Het ministerie neigt naar generieke maatregelen. Als bedrijven individuele keuzes maken op water dan ontstaan knelpunten voor waterschappen. Meer informatie over de stand van zaken van het vervolg op het NPLG en ontwikkelingen landelijk gebied is terug te lezen in de bijlagen bij dit verslag (CWS 25-01 c t/m e).

6. Aanscherping regelgeving grondwateronttrekkingen.

(bijlage CWS 24-31. [Oordeelvormend](#)).

Eric Gloudemans (Uniebureau) geeft een korte toelichting. Het traject loopt al enige tijd. In de CWS is eerder al een positie bepaald. Er is nog geen nieuwe informatie vanuit het ministerie van I&W beschikbaar. Er is nog geen reden om onze positie aan te passen. Als er nieuwe informatie vanuit I&W beschikbaar is zal de CWS weer betrokken worden.

In de vorige CWS is gevraagd of in de redeneerlijn wel de juiste getallen zijn opgenomen voor onttrekkingen waarvoor een meldplicht nodig is. Eric Gloudemans geeft aan dat het de juiste getallen zijn en dat die verder gaan dan de huidige praktijk bij de meeste waterschappen.

In de CWS van 31 mei 2024 heeft het ministerie van I&W de resultaten van het onderzoek naar de verbeteringsmogelijkheden van de regelgeving van grondwateronttrekkingen toegelicht. De rapportage is inmiddels gepubliceerd en zal bij het verslag gevoegd worden (CWS 25-01 f).

7. Voorstel governance grondwaterbeheer.

(bijlage CWS 24-32a en b. Ter bespreking).

Dit agendapunt schuift vanwege tijdgebrek door naar de CWS van 7 maart 2025.

8. Proces besluitvorming Deltaprogramma Zoetwater.

(bijlage CWS 24-33. Oordeelvormend).

Eric Gloudemans (Uniebureau) geeft een toelichting bij het agendapunt (bijlage CWS 25-01 g).

Onder andere de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Zoetwater is steeds meer een verdelingsvraagstuk. Het is belangrijk om als CWS een steviger positie in te nemen, het gaat immers over de verdeling van een toenemende schaarste. Hoe kunnen we ook het aanbod vergroten (en de vraag verkleinen)?
- Vanuit het NPLG werd er veel medefinanciering voor zoetwater verwacht. Goed als de Unie de zoektocht naar financiering oppakt en het rijk probeert te verleiden.
- Goed als men elkaar weet te vinden in de regio, maar het is ook weer niet nodig dat iedereen zich met het BPZ gaat bemoeien. Van belang is wel dat er een terugkoppeling plaatsvindt naar de CWS.
- Er is weinig tijd ook in besluitvormingstrajecten van het BPZ wat het lastig maakt om alles via CWS te laten lopen. Goed om specifieke zaken (strategische inbreng, landelijke strategie, overkoepelende zaken zoals droogtenormen, blauw erfgoed en internationale aspecten) te bespreken in de CWS.
- Voorkomen moet worden dat de regionale aspecten naar de achtergrond verdwijnen.
- In het landelijke rekenmodel van Deltares blijkt een fout te zitten. Hierdoor zijn de landelijke analyses voor de effecten en knelpunten niet betrouwbaar. Met name de verzilting in West-Nederland en de watervraag in West- en Noord-Nederland wordt onderschat. Het oplossen ervan zou een jaar in beslag nemen, wat problematisch is in het kader van de herijking van het Deltaprogramma. Vandaar dat nu wordt gekeken in hoeverre gebruik kan worden gemaakt van bestaande (regionale) analyses en expert-judgement.

9. Positionering waterkwantiteit in de EU.

(bijlage CWS 24-34 t/m 34c. Besluitvormend).

De CWS stelt het verslag van de extra CWS/CWK van 24 oktober vast en stemt in met het position paper 'Water over grenzen', in aanloop naar het Europese Water Resilience Initiative.

De CWS geeft onder andere nog de volgende aandachtspunten mee:

- Complimenten voor de compleetheid van het stuk.
- In het stuk wordt gemist hoe vanuit de bril van Europa naar ons land gekeken kan worden. Nederland heeft een heel fijnmazig en specifiek watersysteem met gemalen, peilgebieden, dijken etc. Past hetgeen uiteindelijk in Europa wordt ontwikkeld nog in de Nederlandse situatie?
- Hoe zorgen we ervoor dat partners over de grens waterschappen als gelijkwaardige gesprekspartner zien? Plaatjes helpen om te duiden waar waterschappen over gaan en hoe in Nederland waterbeheer is georganiseerd.

10. Mededelingen.

(bijlage CWS 24-35a t/m 35d. Ter kennisname).

Voor wat betreft mededeling 10.2: De huidige afspraken met Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB) eindigen dit jaar. De CWS stemt in met een voortzetting van de samenwerking vanaf 2025, voor in principe 4 jaar.

11. Rondvraag.

- Mado Ruijs vraagt of er een stand van zaken gegeven kan worden over de implementatie van de bossenstrategie.
- Nicole Koks vraagt of het 8e nitraatactieprogramma, dat in de CWE besproken is, ook in de CWS besproken kan worden.

12. Sluiting.**Actietabel**

Nummer	Omschrijving	Actiehouder
1	Infographic gedragscode opstellen en delen met de CWS	Uniebureau
2	Rapport over onderzoek naar de verbeteringsmogelijkheden van de regelgeving van grondwateronttrekkingen delen met de CWS.	Uniebureau
3	Stand van zaken delen over de implementatie van de bossenstrategie.	Uniebureau
4	Kan het 8e nitraatactieprogramma ook in de CWS besproken worden?	Uniebureau